

DARIUSZ FUCHS

Odpowiedzialność ubezpieczyciela za działania agenta w świetle charakteru prawnego czynności (usług) dodatkowych pośrednika

W artykule zwrócono uwagę, że nowelizacja kodeksu cywilnego, która weszła w życie dnia 10 sierpnia 2007 roku, w szerszym niż dotychczas zakresie wywołała potrzebę analizy w praktyce istoty umowy ubezpieczenia przez pryzmat ustawy ubezpieczeniowej, także w kontekście dopuszczalnej sfery działalności pośredników ubezpieczeniowych. Przedstawiono konsekwencje takiej oceny dla czynności dokonywanych przez agenta w zakresie umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym, a także zwrócono uwagę na kwestię odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tego tytułu. Opowiedziano się za zasadniczą dopuszczalnością dokonywania przez agenta tzw. czynności dodatkowych, jeżeli służą one (w interesie zakładu ubezpieczeń) polepszeniu zakresu ochrony ubezpieczeniowej udzielanej ubezpieczonemu.

Słowa kluczowe: ubezpieczyciel, pośrednik, agent wyłączny, czynności dodatkowe, odpowiedzialność za czynności agenta.

Wprowadzenie

Aby w sposób kompleksowy omówić zagadnienie odpowiedzialności ubezpieczyciela za działania agenta w związku z podejmowaniem przez niego tzw. czynności dodatkowych, niezbędna jest analiza obowiązującego stanu prawnego, przede wszystkim ustawy Kodeks cywilny (dalej: k.c.)¹, a także regulacji tzw. pakietu ustaw ubezpieczeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem ustawy z 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (dalej: ustawa ubezpieczeniowa)² oraz ustawy z 22 maja 2012 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (dalej: ustawa o pośrednictwie).³ Nie można w tym kontekście pominąć dorobku prawa unijnego, a w szczególności prawa wtórnego w zakresie

---

1. Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.

2. Tj. ustawa o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r., t. jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66 ze zm.

3. Tj. ustawa z dnia 22 maja 2003 r., Dz. U. z 2003 Nr 124, poz. 1154 ze zm.

ubezpieczeń gospodarczych.⁴ Odwołano się wobec tego do przygotowanych już prac w ramach Principles of European Insurance Contract Law (PEICL), przygotowanych przez tzw. Insurance Restatement Group.⁵ Ponieważ w praktyce zagadnienie podejmowania się przez pośrednika (w tym: agenta) czynności dodatkowych występuje w szczególności w zakresie ubezpieczeń osobowych, w tekście skoncentrowano się na rozważaniach na przykładzie z tego zakresu, tj.: umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym. Zarazem ograniczono się do rozważań odnoszących się do statusu agenta, który (w konsekwencji regulacji ustawy o pośrednictwie) może występować na rynku usług pośrednictwa ubezpieczeniowego jako agent wyłączny albo jako tzw. multiagent. Z istoty rzeczy pominięto w tym ujęciu status brokera. Zdaniem autora niezbędne jest – dla prawidłowej oceny relacji zachodzących między ubezpieczycielem i agentem – w pierwszej kolejności przedstawienie istoty i charakteru umowy ubezpieczenia.

1. Specyfika regulacji umowy ubezpieczenia w kontekście zakresu dozwolonej działalności zakładu ubezpieczeń (ubezpieczyciela) i pośrednika ubezpieczeniowego

1.1. Objaśnienie

Należy podkreślić, że wejście w życie 1 stycznia 2004 r. nowelizacji kodeksu cywilnego (na podstawie art. 233 ustawy ubezpieczeniowej) nie wprowadziło *verba legis* zmiany w definicji umowy ubezpieczenia w art. 805 § 1 k.c., a treść ustawy ubezpieczeniowej (z uwzględnieniem kolejnych jej nowelizacji) pozwala wysnuć wnioski w odniesieniu do charakterystyki świadczenia zakładu ubezpieczeń (ubezpieczyciela).⁶ Także kolejna nowelizacja kodeksu cywilnego, która w odniesieniu do art. 805 k.c. obowiązuje od 10 sierpnia 2007 r., nie wprowadziła *expressis verbis* żadnych „zmian rewolucyjnych” do zawartej w tym artykule definicji umowy ubezpieczenia, poza (od lat postulowaną) zamianą nazewnictwa strony umowy z zakładu ubezpieczeń na ubezpieczyciela z podkreśleniem faktu, że zaciąga on zobowiązanie. W konsekwencji spełnia świadczenie w związku z profesjonalnie prowadzoną działalnością (tzw. działalnością kwalifikowaną), co *nota bene* pozwala określić umowę ubezpieczenia mianem umowy jednostronnie kwalifikowanej. Nie wdając się w tym miejscu w szczegółowe rozważania na ten temat, można przyjąć, że nowelizacja spowodowała jednak w większym niż dotychczas stopniu potrzebę analizy w praktyce istoty umowy ubezpieczenia przez pryzmat ustawy ubezpieczeniowej. W zasadzie ustawodawca zobowiązał w ten sposób, aby przy analizie zarówno cech umowy ubezpieczenia, jak i charakterystyki świadczeń stron umowy korzystano z konsekwencji prawnych, wynikających z regulacji aktu prawa publicznego, jakim co do zasady jest ustawa ubezpieczeniowa.

4. Por. D. Fuchs, [w:] E. Kowalewski, D. Fuchs, W.W. Mogiński, M. Serwach, *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Bydgoszcz – Toruń 2006, s. 526 i n., a także: D. Fuchs, *Reforma wspólnotowej regulacji ubezpieczeń na życie a stan rozwoju europejskiego prawa kontraktów*, [w:] C. Mik (red.), *Unia Europejska w dobie reform*, Toruń 2004, s. 443 i n.
5. D. Fuchs, *Insurance Restatement jako przykład jednolitego prawa wspólnotowego o umowie ubezpieczenia*, „Studia Ubezpieczeniowe” nr 127 z 2009 r., s. 307 i n. oraz tenże: *Restatement of European Insurance Contract Law a koncepcja polskiego kodeksu ubezpieczeń*, [w:] E. Kowalewski (red.), *O potrzebie polskiego kodeksu ubezpieczeń*, Toruń 2009, s. 125 i nn.
6. Szczegóły: D. Fuchs, *Ochrona ubezpieczeniowa jako świadczenie główne ubezpieczyciela*, „Prawo Asekuracyjne” nr 2 z 2006 r., s. 40 i n.

1.2. Istota ustawowej definicji działalności ubezpieczeniowej

W art. 3 ust. 1 ustawy ubezpieczeniowej zawarta jest definicja, zgodnie z którą „przez działalność ubezpieczeniową rozumie się wykonywanie czynności ubezpieczeniowych związanych z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych”.

Nie ulega wątpliwości, że powyższa definicja określa dopuszczalne ramy działania dla załadowu ubezpieczeń (ubezpieczyciela), *ergo*: ubezpieczyciel musi, zawierając, m.in. na podstawie art. 805 k.c. umowę ubezpieczenia (która jest jedną z czynności ubezpieczeniowych), zapewniać na podstawie takiej umowy ochronę (*scil.* ubezpieczeniową). Jest to niezależne od faktu inwestowania czy też nie środków pochodzących ze składki, w tym ich całości czy też jedynie części.

Dla przykładu można przywołać aspekt działalności pośrednika występującego jako agent i posługującego się w tym zakresie osobami współpracującymi, wykonującymi czynności agencyjne. Agent, działając na rzecz ubezpieczyciela, doprowadza do zawarcia umów ubezpieczenia, w tym: umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi, tj. opartymi o otwarte fundusze inwestycyjne. Umowy zawierane przez takiego pośrednika w tym przypadku zaliczają się do Działu I Załącznika do ustawy ubezpieczeniowej, gdzie w punkcie 3 (wzorując się na prawie europejskim) prawodawca dopuścił ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, jako rodzaj ubezpieczeń odrębny od ubezpieczenia na życie *sensu stricto*. Koncepcja została zaczerpnięta z treści Pierwszej dyrektywy Rady z dnia 24 lipca 1973 r. (73/239/EWG) w sprawie koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych dotyczących podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie innych ubezpieczeń niż ubezpieczenia na życie.⁷

Taką konstatację wzmacnia odwołanie się przez polskiego prawodawcę w definicji działalności ubezpieczeniowej do zdarzenia losowego definiowanego w art. 2 ust. 1 pkt. 18 ustawy ubezpieczeniowej: „zdarzenie losowe – niezależne od woli ubezpieczającego zdarzenie przyszłe i niepewne, którego nastąpienie powoduje uszczerbek w dobrach osobistych lub w dobrach majątkowych albo zwiększenie potrzeb majątkowych po stronie ubezpieczającego lub innej osoby objętej ochroną ubezpieczeniową”.

Wobec powyższej definicji nasuwa się refleksja, że wolą ustawodawcy było zdefiniowanie zdarzenia losowego relewantnego dla ubezpieczeń gospodarczych w sposób, który zarazem charakteryzuje zasadnicze cechy przypisywane wypadkowi ubezpieczeniowemu, tzn. jako zdarzenie niezależne od woli ubezpieczającego, przyszłe i niepewne.

1.3. Istota pośrednictwa ubezpieczeniowego

W konsekwencji także pośrednik ubezpieczeniowy, zgodnie z definicją pośrednictwa zawartą w ustawie o pośrednictwie ubezpieczeniowym, jest zobowiązany do dokonywania jedynie czynności (faktycznych lub prawnych) związanych z zawarciem lub wykonywaniem umowy ubezpieczenia, co wyklucza, na mocy obowiązującego prawa, jego udział np. w procedurze zawierania

7. Dz. U. 1973, L 228, s. 3; Por. K. Malinowska, [w:] Z. Brodecki, M. Serwach (red.), *Prawo ubezpieczeń gospodarczych, Komentarz*, Zakamycze 2005, s. 34–35; D. Maśniak, *Prawo ubezpieczeń*, [w:] Z. Brodecki i inni, *Finanse*, Warszawa 2004, s. 324; D. Fuchs, *Dyrektywy III generacji prawa ubezpieczeniowego oraz ich implementacja w wybranych prawodawstwach państw członkowskich Unii Europejskiej*, [w:] C. Mik (red.), *Implementacja prawa integracji europejskiej w krajowych porządkach prawnych*, Toruń 1998, s. 287 i n.; D. Fuchs [w:] E. Kowalewski, D. Fuchs, W.W. Mogiński, M. Serwach, *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Bydgoszcz–Toruń 2006, s. 532.

umowy o udzielenie gwarancji ubezpieczeniowej. Nie zmienia to faktu, że ustawodawca w ustawie o działalności ubezpieczeniowej zezwala zakładom ubezpieczeń na zlecenie czynności z zakresu czynności związanych z udzielaniem i wykonywaniem gwarancji uprawnionym do tego pośrednikom ubezpieczeniowym.

Takie ujęcie pozwala na sformułowanie *a priori* jeszcze jednej refleksji, a mianowicie należy mieć na względzie, że oprócz samego pośrednika najbardziej zainteresowany właściwą kwalifikacją dokonywanych czynności, także ze względu na praktyczny system wynagradzania pośredników, będzie ubezpieczyciel lub inny podmiot stosunku ubezpieczenia, dla którego działa w danym przypadku pośrednik. Ewentualne błędy będą obciążać w konsekwencji nie tylko pośrednika, ale także podmioty, na których rzecz określone działania są wykonywane przez danego pośrednika. Wydaje się, że właśnie w interesie ubezpieczycieli taka analiza jest użyteczna. W związku z powyższym w obecnie obowiązującym stanie powstaje paradoks, że o ile zakład ubezpieczeń może zlecić wykonanie czynności ubezpieczeniowych z zakresu stosunku gwarancji pośrednikom ubezpieczeniowym (*vide*: pkt 1.4 artykułu), o tyle pośrednik działający na zlecenie zakładu ubezpieczeń (agent wyłączny czy też multiagent) w świetle definicji pośrednictwa takich czynności nie może się podjąć bez naruszenia obowiązującego prawa, gdyż jak powyżej wskazano, podejmowanie się czynności związanych z zawieraniem i wykonywaniem umowy ubezpieczenia nie może oznaczać zezwolenia na dokonywanie analogicznych czynności w odniesieniu do stosunku gwarancji ubezpieczeniowej.

Przy tej okazji słusznie podkreśla się, że działanie w imieniu i na rzecz jednej ze stron umowy ubezpieczenia nie wyklucza działania także we własnym interesie ekonomicznym, gdyż pośrednik, jako przedsiębiorca, musi ten aspekt swej działalności brać pod uwagę.⁸ Taka działalność (zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o pośrednictwie) jest przynależna jedynie agentom i brokerom ubezpieczeniowym, za wyjątkiem odrębności w postaci brokerów reasekuracyjnych. Powyższe także oznacza, że inne podmioty, np. przedsiębiorcy korzystający z zasady swobody działalności gospodarczej gwarantowanej co do zasady przez normy prawa publicznego, nie mogą w tę sferę bezkarnie wkraczać, gdyż narażają się na różnorakie sankcje, z odpowiedzialnością karną łącznie (art. 47 ustawy o pośrednictwie).

Tym samym oznacza to, że jeżeli dany podmiot działa jako pośrednik (obojętnie czy jako broker, czy np. agent wyłączny), może jedynie działać w obszarze związanym z zawieraniem, ewentualnie wykonywaniem umowy ubezpieczenia. Jego działanie powinno być, jako konsekwencja istoty umowy ubezpieczenia wywiedziona powyżej, nakierowane na zapewnienie i realizację ochrony ubezpieczeniowej. Za takie działania pośrednik ubezpieczeniowy otrzymuje wynagrodzenie, co *nota bene* przysługuje mu na mocy uregulowania ustawowego (art. 2 ust. 1 ustawy o pośrednictwie).

Jednakże, co należy także podkreślić, ustawodawca wyraźnie rozdzielił zakres uprawnień i obowiązków agenta od brokera, stanowiąc, że ten pierwszy (obojętnie czy jako agent wyłączny, czy też multiagent), wykonując czynności agencyjne, działa w imieniu i na rzecz zakładu ubezpieczeń, a broker podejmuje analogiczne działania w imieniu i na rzecz osoby poszukującej ochrony (art. 4 pkt. 1 oraz 2 ustawy o pośrednictwie).

W ten sposób także prawodawca wskazuje na zasadniczy cel podejmowanych czynności ubezpieczeniowych przez zakład ubezpieczeń, a w konsekwencji także przez pośrednika ubez-

---

8. Por. E. Wiczorek, [w:] Z. Brodecki, M. Serwach, M. Glicz (red.), *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*. Tom I, Wydanie 2., Warszawa 2010, s. 1101.

pieczeniowego (w szczególności: agenta), co ma się realizować poprzez zapewnienie ochrony ubezpieczeniowej.

1.4. Katalog czynności ubezpieczeniowych

W związku z powyższym zobowiązanie ubezpieczyciela, pod warunkiem że nie korzysta on w danym przypadku z dodatkowej (uzupełniającej – por. art. 3 ust. 8 ustawy ubezpieczeniowej) podstawy swej działalności, którą stanowi art. 3 ust. 2 ustawy ubezpieczeniowej, może oznaczać jedynie zobowiązanie do świadczenia, które jednocześnie wynika z katalogu czynności ubezpieczeniowych, do których, oprócz umowy ubezpieczenia, zaliczono:

- 1) zawieranie umów reasekuracji lub umów gwarancji ubezpieczeniowych lub zlecenie ich zawierania uprawnionym pośrednikom ubezpieczeniowym, a także wykonywanie tych umów (łącznie z umową ubezpieczenia),
- 2) składanie oświadczeń woli w sprawach roszczeń o odszkodowania lub inne świadczenia należne z tytułu powyższych umów (w tym: umowy ubezpieczenia),
- 3) ustalanie składek i prowizji należnych z tytułu zawieranych umów,
- 4) ustanawianie, w drodze czynności cywilnoprawnych, zabezpieczeń rzeczowych lub osobistych, jeżeli są one bezpośrednio związane z zawieraniem umów,
- 5) ocenę ryzyka w ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych oraz w umowach gwarancji ubezpieczeniowych,
- 6) wypłacanie odszkodowań i innych świadczeń należnych z tytułu zawartych umów,
- 7) przejmowanie i zbywanie przedmiotów lub praw nabytych przez zakład ubezpieczeń w związku z wykonywaniem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej,
- 8) prowadzenie kontroli przestrzegania przez ubezpieczających lub ubezpieczonych, zastrzeżonych w umowie lub w ogólnych warunkach ubezpieczeń, obowiązków i zasad bezpieczeństwa odnoszących się do przedmiotów objętych ochroną ubezpieczeniową,
- 9) prowadzenie postępowań regresowych oraz postępowań windykacyjnych związanych z wykonywaniem umów ubezpieczenia, reasekuracji oraz gwarancji ubezpieczeniowych,
- 10) lokowanie środków zakładu ubezpieczeń,
- 11) ustalanie przyczyn i okoliczności zdarzeń losowych,
- 12) ustalanie wysokości szkód oraz rozmiaru odszkodowań oraz innych świadczeń należnych uprawnionym z umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych,
- 13) ustalanie wartości przedmiotu ubezpieczenia,
- 14) czynności zapobiegania powstawaniu albo zmniejszeniu skutków wypadków ubezpieczeniowych lub finansowanie tych działań z funduszu prewencyjnego,
- 15) wykonywanie innych czynności określonych w przepisach innych ustaw.

1.5. Ochrona ubezpieczeniowa

Pomimo różnorodności powyższego katalogu, każda z tych czynności, zgodnie z wolą ustawodawcy, jest związana z oferowaniem i udzielaniem ochrony. Tym samym można zasadnie przyjąć, iż podstawowym rodzajem świadczenia, do którego spełnienia zobowiązuje się ubezpieczyciel w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, jest właśnie udzielenie ochrony ubezpieczeniowej na wypadek ewentualnego wystąpienia zdarzeń generujących uszczerbek w dobrach chronionych.

Dla umowy ubezpieczenia, jako czynności ubezpieczeniowej, do której zawarcia (poprzez wzgląd na kwalifikowany charakter umowy ubezpieczenia) uprawniony jest ubezpieczyciel, szczególną rolę odgrywa także art. 12 ust. 1, który stanowi *explicite* o obowiązku zapewnienia właśnie przez ubezpieczyciela ochrony ubezpieczeniowej, gdzie stwierdzono, iż „...udziela ochrony ubezpieczeniowej na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z ubezpieczającym”. Tym samym ani ubezpieczyciel, ani ubezpieczający nie mają wpływu na taki skutek zawartej umowy, która jest źródłem ochrony ubezpieczeniowej, do której to świadczenia zobowiązany został ubezpieczyciel.⁹

Powyzsza ochrona, w przypadku wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego (*scil.* zdarzenia losowego) będzie zobowiązywać ubezpieczyciela do spełnienia dodatkowych świadczeń, zazwyczaj pieniężnej natury, które mieszczą się w zakresie ochrony ubezpieczeniowej (jako jej dopełnienie) i stanowią realizację funkcji kompensacyjnej ubezpieczeń gospodarczych. Takie stanowisko również występuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego, czego przykładem może być przede wszystkim wyrok z 28 maja 1997 r., w którym stwierdzono, że „Umowa ubezpieczenia ma pełnić funkcję ochronną, z czego wynika, iż miarodajny dla wykładni jej postanowień jest punkt widzenia tego, kto jest chroniony”¹⁰.

Z kolei relację składki do ochrony ubezpieczeniowej uwzględnił Sąd Najwyższy w roku 2001, uznawszy, że „składka jest świadczeniem ponoszonym przez ubezpieczającego na rzecz ubezpieczyciela w zamian za ochronę ubezpieczeniową”¹¹. Tym samym orzecznictwo także dostrzega w ochronie ubezpieczeniowej korelat składki, co pozwala dodatkowo argumentować tezę o zapewnieniu ochrony ubezpieczeniowej jako tzw. świadczenia głównego ubezpieczyciela.¹² W konsekwencji działalność pośrednika musi być zasadniczo nakierowana na osiągnięcie tego skutku, a to przez treść przywołanej już powyżej definicji pośrednictwa ubezpieczeniowego zawartej w art. 2 w związku z art.4 ustawy o pośrednictwie, gdzie przecież ustawodawca powiązał czynności podejmowane w imieniu i na rzecz zakładu ubezpieczeń bądź osoby poszukującej ochrony z umową ubezpieczenia, która ze swej istoty musi zapewniać ochronę powyżej określoną.

Przyjęcie, że zasadniczym świadczeniem zakładu ubezpieczeń w umowie ubezpieczenia jest zapewnienie ochrony ubezpieczeniowej poprzez przejęcie ryzyka, spoczywającego pierwotnie jedynie na osobie, której dobra chronione mogą doznać uszczerbku na skutek wystąpienia zdarzenia losowego, stanowi zarazem argument za wzajemnością, bowiem wówczas upadają zastrzeżenia dotyczące braku ekwiwalentności składki płaconej przez ubezpieczającego zakładowi ubezpieczeń, który z kolei (wg teorii losowości umowy ubezpieczenia) spełnia swoje świadczenie jedynie w razie wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego.¹³ Jeżeli ustawa ubezpieczeniowa w powyższy sposób

---

9. Interesująca reasumpcja tego poglądu zawarta jest w pracy M. Orlickiego, *Roszczenie o zapłacenie składki za czas, w którym nie była świadczona ochrona ubezpieczeniowa*, „Prawo Asekuracyjne” nr 1 z 2006 r., s. 42.

10. III CKN 76/97, LEX nr 50796.

11. V CKN 199/00, LEX nr 52419.

12. Szczegóły: D. Fuchs, *Konsekwencje nowelizacji art. 805 § 1 kodeksu cywilnego dla umowy ubezpieczenia*, [w:] A. Koch (red.), *Umowa ubezpieczenia. Aktualne problemy prawne*, Bydgoszcz–Poznań 2003, s. 43 i n.

13. Por. wciąż zachowujące swą aktualność wywody A. Wąsiewicza [oprac. M. Wąsiewicz], *Umowa ubezpieczenia*, [w:] T. Sangowski, *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej*, t. 4, Bydgoszcz–Poznań 2002, s. 46–47. W rodzimej literaturze za losowością umowy ubezpieczenia opowiada się zdecydowanie W. Czachórski, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2003, s. 513–514, natomiast B. Rozmus, G. Kuczyński, *Kilka mitów z zakresu teorii umów*, Gdańskie Studia Prawnicze, Tom VII, s. 316–317, podkreślają brak ekwiwalentności świadczeń stron umowy ubezpieczenia.

charakteryzuje za pomocą norm *iuris cogentis* definicję działalności ubezpieczeniowej, to należy uznać, iż w ten sposób decyduje również o dopuszczalnym zakresie działalności zakładu ubezpieczeń. Wobec tego trudno bronić stanowiska, zgodnie z którym pomimo takiej redakcji definicji ustawowej działalności ubezpieczeniowej, zakład ubezpieczeń w zamian za składkę, do której zapłaty jest zobowiązany ubezpieczający, jest z kolei zobowiązany jedynie do świadczenia w razie wystąpienia wypadku, bo prowadziłoby to do naruszenia przez zakład ubezpieczeń bezwzględnie go wiążących przepisów prawa, które są przecież ograniczeniem zarówno swobody kontraktowej (art. 353¹ k.c.), jak i przesłanką ważności czynności prawnej z art. 56 k.c.

Tym samym zgoda stron umowy na ujęcie w kontrakcie ubezpieczeniowym świadczenia zakładu ubezpieczeń jedynie przez pryzmat świadczenia pieniężnego, którego obowiązek spełnienia jest uzależniony od wypadku, mogłoby prowadzić do nieważności umowy ubezpieczenia. W ten sposób można przyjąć, iż ustawodawca definitywnie przesądził, że umowa ubezpieczenia posiada charakter synallagmatyczny, poprzez akceptację, iż świadczeniem zakładu ubezpieczeń jest udzielanie ochrony w umowie ubezpieczenia w zamian za składkę ubezpieczeniową.¹⁴

Analogicznie, gdyby doszukiwać się porównań z prawem unijnym, to należy stwierdzić, iż także prawodawca wspólnotowy zakłada (w projekcie Insurance Restatement, oficjalnie: Principles of European Insurance Contract, PEICL) powiązanie umowy ubezpieczenia z udzieleniem ochrony ubezpieczeniowej przez ubezpieczyciela. Jest to wyraźnie przewidziane w art. 1:201 ust. 1 PEICL, gdzie zdefiniowano umowę ubezpieczenia jako kontrakt, na którego podstawie jedna ze stron (ubezpieczyciel) w zamian za składkę zapewnia ochronę ubezpieczonemu w związku z określonymi ryzykami.¹⁵

2. Istota powinności agenta jako pośrednika

Akcentowany wielokrotnie powyżej obowiązek zapewnienia ochrony ubezpieczeniowej przez ubezpieczyciela drugiej stronie umowy jest także efektem niekwestionowanej kolejnej cechy ubezpieczeń gospodarczych, jaką jest kwalifikowanie tej umowy jako umowę najwyższego zaufania. Oznacza to, że w każdej umowie ubezpieczenia, niezależnie czy ma ona charakter majątkowy, czy osobowy, strony powinny dokładać szczególnej staranności w wykonywaniu swych obowiązków, z respektowaniem słusznym interesów drugiej strony. Naturalną tego konsekwencją jest uznanie, że analogicznie *contractus uberrimae fidei* to umowa ubezpieczenia, w której występuje pośrednik ubezpieczeniowy, np. multiagent czy też agent wyłączny. Niewątpliwie tę konstatację wzmacnia fakt, że w art. 760 k.c. obie strony umowy agencyjnej zostały zobowiązane do wzajemnej lojalności względem siebie.¹⁶

Przecież zgodnie z ustawą o pośrednictwie jego działania mają być także nakierowane na pozytywnie klientów dla zakładu ubezpieczeń, a następnie sprawne administrowanie danym ubezpieczeniem w imieniu ubezpieczyciela. Tak samo jak ubezpieczyciel powinien dążyć do zapewnienia

14. Szczegóły: D. Fuchs, *Wpływ wejścia w życie przepisów tzw. pakietu ustaw ubezpieczeniowych na charakterystykę cech umowy ubezpieczenia*, [w:] *Księga Pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, Zakamycze 2005, s. 920–925.

15. Szerzej: D. Fuchs, *Nowelizacja kodeksu cywilnego w zakresie wybranych przepisów ogólnych o umowie ubezpieczenia w świetle prac Project Group on a Restatement of European Insurance Contract Law*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe”, nr 7/8 z 2007 r., s. 32 i dalsze.

16. Por. L. Ogieńto, *Umowa agencji*, J. Rajski (red.), System Prawa Cywilnego, tom 7, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, Warszawa 2001, s. 413–414.

w jak najszerszym zakresie, w ramach istniejącego między stronami ubezpieczenia, ochrony interesów ubezpieczającego. Byłoby wbrew logice, gdyby jego działania mogły być inaczej oceniane, czy też można byłoby kwestionować jego profesjonalizm (fachowość) ze względu na fakt, że podjął on starania (dopuszczone przez prawo), których celem jest zapewnienie standardu usługi wyższej od spotykanej przeciętnie na rynku ubezpieczeniowym. Tym samym podejmowanie się np. przez multiagenta działań, które mogą uatrakcyjnić ofertę ubezpieczyciela, związać (w sposób zgodny z prawem) ubezpieczającego na przyszłość z danym zakładem ubezpieczeń, są jak najbardziej zgodne z istotą działalności agencji. Oczywiście, gdyby takie działania były podejmowane wyłącznie w interesie uprawnionego do świadczeń, to byłaby to domena brokera. Analogicznie, nie można odmówić takiej możliwości działania agentowi wyłącznemu, którego relacja z określonym ubezpieczycielem z istoty rzeczy jest jeszcze bardziej ścisła.

Przedstawiony schemat jednak, zakładając, że uzyska on uprzednią akceptację zakładu ubezpieczeń reprezentowanego przez agenta wyłącznego, przysparza im klienteli i oczywiście jest także działaniem podjętym w interesie ekonomicznym agenta. Tym samym zakład ubezpieczeń, w zgodzie z prawem, promuje działania nakierowane na propagowanie ochrony ubezpieczeniowej. W takim przypadku nie ma podstaw, aby przypisać odpowiedzialność ubezpieczycielowi, w razie gdy np. agent wyłączny podejmuje się takich czynności dodatkowych. Oczywiście inną kwestią jest, jeżeli przy wykonywaniu takich czynności dodatkowych wyrządzony zostanie przez agenta wyłącznego delikt. Wówczas odpowiedzialność ubezpieczyciela będzie miała miejsce z wyłączeniem możliwości powoływania się przez niego na treść art. 429 k.c., co w praktyce będzie przede wszystkim oznaczało brak możliwości uwolnienia się od odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez agenta wyłącznego ze względu na fakt, że ten agent ma status przedsiębiorcy [art. 11 ust. 1 ustawy o pośrednictwie].

W relacji do multiagenta taka, nawet hipotetyczna, próba przypisania odpowiedzialności zakładowi ubezpieczeń skończyłaby się niepowodzeniem przez wzgląd na art. 11 ust. 2 ustawy o pośrednictwie.

3. Przypadek umowy ubezpieczenia na życie związanego z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

Ten dopuszczony w tzw. II Dziale załącznika do ustawy ubezpieczeniowej „produkt” składa się w swej istocie z dwóch odrębnych zakresów ubezpieczenia (czynności ubezpieczeniowych): z klasycznego ubezpieczenia na życie oraz usługi finansowej, polegającej na pomocy w lokowaniu środków w funduszach inwestycyjnych wg zaleceń ubezpieczającego.

Jeżeli jednak rodzimy ubezpieczyciel (w zgodzie z obowiązującym prawem) dopuścił do zawierania tego typu umów ubezpieczenia, to konsekwencją tego faktu stała się wpięraw troska ubezpieczonego o finansowe losy lokowanej w funduszu znakomitej nierzadko części składki ubezpieczeniowej, co po stronie ubezpieczyciela powinno generować (ze względu na rozważaną powyżej ideę ochrony ubezpieczeniowej oraz cechę najwyższej lojalności wobec kontrahenta) konieczność zapewnienia ubezpieczającemu wystarczających instrumentów do podejmowania, nieraz w sposób bardzo dynamiczny, decyzji finansowych, odnoszących się do alokacji środków inwestowanych w funduszach.

Z tego powodu praktyka dokonywania czynności dodatkowych przez agenta w postaci np. dostarczania informacji ubezpieczonemu o kursach walut czy też notowania akcji poszczególnych

spótek giełdowych, powinna być co do zasady uznana za dopuszczalną w świetle obowiązującego prawa, gdyż będzie stanowić usługę dodatkową, wspomagającą na etapie wykonywania umowy ubezpieczenia i funkcjonującą w interesie reprezentowanego przez agenta w danym przypadku ubezpieczyciela.

Oczywiście takie założenie metodologiczne powoduje, iż ewentualny kontrakt stanowiący podstawę dostępu do danych odnoszących się do sytuacji na rynku giełdowym, powinien przede wszystkim czynić zadość regulacji ochrony danych osobowych, a także gwarantować wolną wolę danego ubezpieczającego do akceptacji takiej możliwości, poprzez adaptację wzorca treści takiej umowy, utrzymywanego np. na stronie internetowej zgodnie z art. 384 § 4 k.c.

Za szczególny przykład może służyć art. 384¹ k.c., który jest *explicite* pominięty przez ustawodawcę w art. 805 § 4 k.c. (bo mowa w nim jedynie o art. 385¹–385³), a którego zastosowanie do umowy ubezpieczenia zostało w praktyce oraz literaturze dostrzeżone w poprzednio obowiązującym stanie prawnym, a to wobec nieobowiązującej już treści art. 384 § 5 k.c. Art. 384¹ k.c. stanowi, że „wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia”.

Po pierwsze należy rozstrzygnąć zasadniczą kwestię, czy jest to norma przynależna jedynie do obrotu konsumenckiego, tzn. taka która ma zastosowanie, gdy stroną umowy jest konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c. Odpowiedź twierdząca dowodziłaby, iż można go stosować np. do umowy ubezpieczenia czy też do umowy między przedsiębiorcą a osobą fizyczną co najwyżej w przypadku, gdy ubezpieczający jest konsumentem. Jednak zarówno wykładnia językowa, jak i systemowa skłania do przeciwnego wniosku, gdyż w treści art. 384¹ k.c. nie nawiązuje do pojęcia konsumenta i obrotu konsumenckiego, a przecież Tytuł III Księgi III Kodeksu cywilnego nie stanowi o obrocie konsumenckim, ale o ogólnych przepisach dotyczących zobowiązań umownych.

Jeżeli powyższa konstatacja jest prawidłowa, to rodzi się kolejne pytanie, czy za pomocą wykładni językowej oraz systemowej dochodzimy w sposób uprawniony do kolejnego wniosku, iż art. 384¹ k.c. ma zastosowanie do wszystkich stosunków umownych o charakterze ciągłym, gdzie ma miejsce stosowanie wzorca w sposób opisany w hipotezie?

W odniesieniu do powyższego, w rodzimej literaturze słusznie zauważono, iż nie do wszystkich umów o charakterze ciągłym można stosować art. 384¹ kodeksu cywilnego (por. dawny art. 385 § 3 k.c.), co przede wszystkim jest uzależnione od tego, czy długość okresu ma ścisły związek z charakterem świadczenia (jak w przykładzie umowy ubezpieczenia), czy też jest dla charakteru zobowiązania neutralna.¹⁷ Jeżeli taki immanentny związek istnieje, to modyfikacja w tym trybie jest niemożliwa, gdyż czyni iluzoryczną ochronę kontrahenta proponenta, chociaż, jak się zauważa, do wniosków odwrotnych mogłaby skłaniać dosłowna redakcja przepisu, mimo iż w tym kontekście zasadniczo nie zwraca się uwagi na szczególnie ciągłe zobowiązania umowne.¹⁸ Powyższe stanowisko znalazło swoje poparcie w orzecznictwie dotyczącym analogicznych do umowy ubezpieczenia stosunków prawnych, jak na przykład: umowy rachunku bankowego.¹⁹

17. Cz. Żuławska, [w:] *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Zobowiązania*, Tom 1, Warszawa 1999, s. 125.

18. W. Popiółek, [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom 1*, Warszawa 2002, s. 797 i tam cytowana literatura.

19. Por. katalog orzeczeń: W. Patulski, *Kodeks cywilny w praktyce gospodarczej z orzecznictwem*, Gdańsk 2000, s. 306–307.

Jeżeli takie stanowisko jest uzasadnione, wobec tego można *prima facie* z powodzeniem reprezentować pogląd, iż w zgodzie z wykładnią celowościową nie należy *ex definitione* dopuszczać do stosowania art. 384¹ k.c. we wszystkich stosunkach umownych o charakterze ciągłym. Jeżeli uznamy, iż w umowie ubezpieczenia świadczeniem ubezpieczyciela jest udzielenie ochrony ubezpieczeniowej, która ze swej istoty ma charakter rozciągnięty w czasie, i co do zasady uzależniony od spełnienia świadczenia jednorazowego, jakim jest zapłata składki przez ubezpieczającego, to z powyższych względów należy odmówić zastosowania art. 384¹ k.c. do umowy ubezpieczenia. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż przyjęcie odmiennego stanowiska byłoby sprzeczne z samą istotą umowy ubezpieczenia wyrażaną coraz powszechniej również w rodzimej literaturze poprzez uznanie jej za umowę najwyższego zaufania (*contractus uberrimae fidei*). Niestety wobec *explicite* wyrażonej w art. 830 § 4 k.c. woli prawodawcy, który dopuszcza stosowanie uregulowania z art. 384¹ k.c. do umowy ubezpieczenia na życie, można co najwyżej mówić o sprzeczności stanu obowiązującego z poglądami doktryny prawa, które powinny jednak stanowić inspirację dla jak najszybszych zmian regulacji w przyszłości.

W omawianym przypadku umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest to argument o możliwości zastosowania do takiej umowy negatywnych konsekwencji, wynikających z art. 384¹ k.c., co także, ze względu na zasadniczą adaptowalność tej normy do obrotu, może dotyczyć losu kontraktu między ubezpieczonym a przedsiębiorcą prowadzącym serwis informacyjny, do którego danych ma dostęp ubezpieczony na podstawie treści kontraktu odrębnego od umowy ubezpieczenia.

Umowa, na podstawie której dostarczano by odpowiednie informacje na rzecz ubezpieczonego, powinna także czynić zadość ustawie o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym²⁰ i regulacji obowiązującej w odniesieniu do zawierania umów na odległość²¹ w części odnoszącej się do ochrony słusznych interesów konsumentów. Wypada przecież założyć, że gros ubezpieczających, chcących z takiej dodatkowej usługi skorzystać, będzie to czynić jako osoby fizyczne-konsumenci w świetle art. 22¹ k.c., a wówczas szczególnie trzeba zważać na prawo konsumentów w tym zakresie.

Odnosząc się do relacji agent *versus* przedsiębiorca, będący dla przykładu właścicielem serwisu informacyjnego, z którego docelowo będzie korzystał ubezpieczony, należy podkreślić, iż podwyższenie jakości usługi ubezpieczeniowej polega w przywołanym kazusie na udostępnieniu możliwości korzystania z odpowiedniego „serwisu informacyjnego”. Sama akceptacja takiej możliwości po stronie ubezpieczającego nie powoduje dokonywania przez agenta czynności wykraczających poza pośredniczenie w zawieraniu i wykonywaniu umowy, ze względu, jak wyżej podkreślono, ścisłego powiązania takiego projektu z interesami ubezpieczyciela. Tym samym taka praktyka nie rodzi podstaw do formułowania zarzutów pod adresem zakładu ubezpieczeń czy też wywodzenia roszczeń odszkodowawczych w oparciu o art. 11 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Wykreowane w ten sposób zobowiązanie umowne pomiędzy ubezpieczającym (*vel* ubezpieczonym) a właścicielem serwisu informacyjno-finansowego jest z tego względu

---

20. Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206.

21. Ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 271 ze zm.

niezależnym od umowy ubezpieczenia stosunkiem prawnym, zawartym i wykonywanym przez ubezpieczyciela z ubezpieczającym przy udziale agenta, co oczywiście nie niweczy związków funkcjonalnych pomiędzy takimi umowami, o czym była mowa powyżej.

Inaczej kwestia przedstawiałaby się, gdyby przedsiębiorca, niebędący ani agentem wyłącznym, ani też multiagentem, samodzielnie podjął się takich działań wspomagających, czy też „wspierających” pozycję ubezpieczyciela na rynku. Wówczas kolizja z art. 2 ustawy i sankcja wymieniona w art. 47 jest możliwa. Z drugiej strony także taka sytuacja nie rodziłaby odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, gdyż w powyższym stanie faktycznym nie można takiego przedsiębiorcę, który nie jest agentem, uznać za agenta wyłącznego, wobec czego art. 11 ust. 1 nie będzie miał tutaj zastosowania i przedsiębiorca za ewentualne szkody wyrządzone osobom trzecim będzie odpowiadał swoim własnym majątkiem. W ten sposób (poza przypadkiem, że taki podmiot działa za wiedzą i zgodą ubezpieczyciela, nie mając odpowiedniego statusu prawnego pośrednika) praktyczny wymiar odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń jest wysoce limitowany.

Podsumowanie

Zdaniem autora przedstawiona w tekście praktyka stosowania czynności dodatkowych przy okazji wykonywania umów ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym jest co do zasady dopuszczalnym przykładem w świetle zarówno obowiązującego prawa wewnętrznego, jak i prawa unijnego. Odrębną kwestią jest poszanowanie, w ramach swobody kontraktowania różnorodnych praw szczegółowych, odnoszących się do ochrony danych osobowych oraz w sposób szczególny, do ochrony konsumenta, co dodatkowo jest wzmocnione przez prawo europejskie. Zarazem należy wyrazić przekonanie że zapewnienie ubezpieczającym możliwości podejmowania bardziej przemyślanych decyzji finansowych, odnoszących się do lokowania części wpłacanych składek na odpowiednie fundusze inwestycyjne, podwyższa poziom ochrony oraz czyni z tych specyficznych ubezpieczeń usługę bardziej zbliżoną do klasycznych ubezpieczeń gospodarczych, co leży w gestii zakładu ubezpieczeń, a więc także może być podejmowane przez jego pośrednika będącego agentem wyłącznym czy też multiagentem.

Oczywiście szczegółowa konstrukcja modelu zależności prawnych między agentem a przedsiębiorcą będącym np. właścicielem serwisu informacyjnego czy też udostępniającym dane giełdowe, wartość cen surowców, nieruchomości etc. a ubezpieczającymi, którzy z danych tego rodzaju korzystają, nie może także prowadzić do naruszenia norm odnoszących się np. do zakazu kryptoreklamy czy też reklamy wprowadzającej w błąd. Treść tej informacji powinna pozostawać do swobodnej oceny zainteresowanego-ubezpieczającego. Dla interesów ubezpieczyciela podejmowanie się przez agentów takich czynności dodatkowych, które z jednej strony mają wspomóc ochronę ubezpieczeniową, a z drugiej uatrakcyjnić produkt ubezpieczeniowy, powinny być pozytywnie oceniane i zdaniem piszącego, nie rodzi kategorię ryzyka odpowiedzialności ubezpieczyciela. Jest to także uwaga mająca, zdaniem piszącego, znaczenie w kontekście przygotowywanej regulacji ustawy o pośrednictwie, w świetle tworzonej na szczeblu europejskim nowej dyrektywy o pośrednictwie. Oczywiście szczegółowe relacje zawsze powinny być poddawane analizie *ad casum*.

Wykaz źródeł

- Ustawa Kodeks cywilny, Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.
- Ustawa o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r., t. jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66 ze zm.
- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r., Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154 ze zm.
- Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206.
- Ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 271 ze zm.
- Czachórski W., *Zobowiązania zarys wykładu*, Warszawa 2003.
- Fuchs D., *Dyrektywy III generacji prawa ubezpieczeniowego oraz ich implementacja w wybranych prawodawstwach państw członkowskich Unii Europejskiej*, [w:] C. Mik (red.), *Implementacja prawa integracji europejskiej w krajowych porządkach prawnych*, Toruń 1998.
- Fuchs D., [w:] Kowalewski E., Fuchs D., Mogilski W.W., Serwach M., *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Bydgoszcz–Toruń 2006.
- Fuchs D., *Reforma wspólnotowej regulacji ubezpieczeń na życie a stan rozwoju europejskiego prawa kontraktów*, [w:] Mik C. (red.), *Unia Europejska w dobie reform*, Toruń 2004.
- Fuchs D., *Insurance Restatement jako przykład jednolitego prawa wspólnotowego o umowie ubezpieczenia*, „*Studia Ubezpieczeniowe*” nr 127 z 2009 r.
- Fuchs D., *Restatement of European Insurance Contract Law a koncepcja polskiego kodeksu ubezpieczeń*, [w:] Kowalewski E. (red.), *O potrzebie polskiego kodeksu ubezpieczeń*, Toruń 2009.
- Fuchs D., *Ochrona ubezpieczeniowa jako świadczenie główne ubezpieczyciela*, „*Prawo Asekuracyjne*” nr 2 z 2006.
- Fuchs D., *Wpływ wejścia w życie przepisów tzw. pakietu ustaw ubezpieczeniowych na charakterystykę cech umowy ubezpieczenia*, [w:] *Księga Pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, Zakamycze 2005.
- Fuchs D., *Konsekwencje nowelizacji art. 805 § 1 kodeksu cywilnego dla umowy ubezpieczenia*, [w:] Koch A. (red.) *Umowa ubezpieczenia. Aktualne problemy prawne*, Bydgoszcz–Poznań 2003.
- Fuchs D., *Nowelizacja kodeksu cywilnego w zakresie wybranych przepisów ogólnych o umowie ubezpieczenia w świetle prac Project Group on a Restatement of European Insurance Contract Law*, „*Wiadomości Ubezpieczeniowe*”, nr 7/8 z 2007 r.
- Malinowska K., [w:] Brodecki Z., Serwach M. (red.), *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Komentarz, Zakamycze 2005.
- Maśniak D., *Prawo ubezpieczeń*, [w:] Brodecki Z. i inni, *Finanse*, Warszawa 2004.
- Ogiegło L., *Umowa agencji*, [w:] Rajski J. (red.) *System Prawa Cywilnego, tom 7, Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, Warszawa 2001.
- Orlicki M., *Roszczenie o zapłacenie składki za czas, w którym nie była świadczona ochrona ubezpieczeniowa*, „*Prawo Asekuracyjne*” nr 1 z 2006 r.
- Patulski W., *Kodeks cywilny w praktyce gospodarczej z orzecnictwem*, Gdańsk 2000.
- Popiołek W., [w:] Pietrzykowski K. (red.), *Kodeks cywilny. Tom 1*, Warszawa 2002.
- Rozmus B., Kuczyński G., *Kilka mitów z zakresu teorii umów*, Gdańskie Studia Prawnicze, Tom VII, 2000.

Wąsiewicz A. (oprac. Wąsiewicz M.), *Umowa ubezpieczenia*, [w:] Sangowski T., *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej*, t. 4, Bydgoszcz–Poznań 2002.

Wieczorek E., [w:] Brodecki Z., Serwach M., Glicz M. (red.), *Prawo ubezpieczeń gospodarczych. Tom I*, Wydanie 2, Warszawa 2010.

Żuławska Cz., [w:] *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Zobowiązania*, Tom 1, Warszawa 1999.

Insurer's liability for agent's activity in view of the legal nature of intermediary's additional actions (services)

It has been pointed out in the article that the amendment of the Civil Code which took effect on August 10, 2007 has, to a more significant extent than beforehand, resulted in the need to analyse in practice the nature of the insurance contract in view of the Insurance Act and in the context of admissible sphere of insurance intermediaries' activity. At the same time, consequences of such assessment have been presented for actions performed by the agent with respect to the unit-linked life insurance contract, and attention has been drawn to the issue of insurance company's liability on this account. The authors are also in favour of basic admissibility of performing by the agent of so-called additional actions, if their aim (in the interest of the insurance company) is to improve the scope of insurance cover provided to the insured person.

Key words: insurer, intermediary, exclusive agent, additional actions, liability for agent's actions.

DR DARIUSZ FUCHS, R.Pr. – adiunkt, Katedra Prawa Cywilnego i Prywatnego Międzynarodowego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.